

Egy, kettő, sok... egy (színházkritika)

Frenák Pál Társulata: Un, koreográfia, koncepció: Frenák Pál, MU Színház

Frenák *Un* című koreográfiája egyszerű képletből építkezik. Az *Un* franciául egyet jelent. Az előadás ennek problematikáját járja körbe, melyben az „egy” inkább jelenik meg feltett kérdésként, tehát kérdőjeleződik meg. Mit jelent az „egy” akkor, ha maga az *Un* szerkezetét tekintve fragmentált, egymástól elkülönülő mozaikdarabokból épül föl, áll össze, és ha mégis egység, vagyis egész, akkor annak mi a jelentése? Mi tartozik bele? Mit jelent egyáltalán maga az összetartozás? A kérdések jelentőséget nyernek, hiszen az „egy” nem alaphoz adott, jóval inkább a kettőről és a sokról kell beszélnünk, legalábbis a különálló mozaikokból felépülő előadás emellett állásfoglalásként értelmezhető. Mégis végig ott munkál az egységre való törekvés, mely az elvesztéséből fakadó hiány tapasztalatából származtatható, egyfajta magány-érzetből. Ezáltal jelenik meg a két oldal: egy és kettő/több/sok ellentéte, de egyúttal szoros egymáshoz tartozása mint a mágnes két pólusa, egynek ketté válása. Mintha végig ott lenne egy olyan világ képze, melynek részei vagyunk, egy olyan tér, amely körbevesz minket.

Az előadás felütése rendkívül erős. A színpad elsötétül, ami a néző megszokott érzékelését függeszti fel, mivel kiesik abból a tér-idő dimenzióból, melyet a színházterem természetes megvilágítása lehetővé tett. Azonban a megszólaló zörejek, melyekből egy forgalmas út, a közlekedési eszközök hangja válik egyre jobban kivehetővé, majd a zajok erősödésével már-már az elviselhetetlenségig fokozódik, rögtön létrehoz egy másik közeget. A 21. századi forgalmas nagyváros sztereotípiájára megteremtett világ teljesen uralja a teret. Nincs többé a székén (párnáján) sötétben magányosan ücsörgő néző, a befogadó kényszerűleg a színház terén kívüli univerzum felfokozott jelenlétével kerül szembe, és válik ennek a pusztán hangokból felépített közegnek a részévé, mely végül egy hatalmas csattanásban összpontosulva megszűnik létezni.

Frenák koreográfiája innen indít. Az előadás első pár percében gesztusszerűen bevonzza a realitást, ennek kiküszöbölhetetlen, figyelmen kívül hagyhatatlan jellegére irányítja a figyelmet: szükségképpen világba vagyunk helyezve, majd ezt a maga által teremtett közeget felszámolva absztrakt térbe helyezi át a további történéseket, cselekvéseket. Nincs meghatározott tér-idő kontextus, ezáltal a koreográfia világa egy utópikus/disztópikus közeget idézhet meg. A színpad terébe belógatott kötélháló egyszersmind jelképezi és fenntartja ezt a teret. A világ allegóriája. Ahogyan az összecsomózások mentén a köté hálót képez, mintegy annak struktúráját jeleníti meg: a szerves összetartozást.

Ebbe a közegbe lép be Maurer Milán. Az eleinte erősen villódzó fényben mozgása kaotikusnak hat. Követhetetlen, szakadozott képeket kapunk, majd stabilizálódik a fény, a tér rögzül. A táncos és a kötél kétszemélyes harca, játéka zajlik – a háló-világ lehetőségeinek feltérképezése. A komplex jelentéseket mozgató koreográfia olyan jelentéktelennek és triviálisnak tűnő alapokra épül, hogy a kötéltre fel lehet mászni, megvilágításának következtében árnyékot vet, ezáltal a maga előtti teret is kitölti, vagy egyáltalán bevonja, mintegy új dimenziót hozva létre. Mindeközben a háló a táncos mozgásainak ellentart vagy éppen megteremti vele a harmóniát, instabil volta tehát kétségtelen tényező.

Maurer mozgása eleinte a kitaszítottság, elhagyatottság tapasztalatát közvetíti, a kötél inkább gátló tényező – beleakad, körülhálózza, tehát fojtogató burok. Ez azonban átalakul a habitualizáció folyamatának köszönhetően, innentől a hálón képződött lyukakon át lehet ugrani, illetve el lehet bennük helyezkedni. Az átértelmeződés következtében a hálóhoz való viszony teljesen megváltozik: a test belesavarodik, beleszövődik – menedékre lel benne.

Frenák szólója mintegy ennek a vitalitással telítődött kapcsolatnak az ellenpontja. Fehérre festve – szoborszerűen – jelenik meg, idegen, oda nem illő. Alakja egyszerre kelt sajnálatot és válik parodisztikussá. Díva pózban tetszelegne, de elbizonytalanodik magában, töredezett és esetlen mozdulatokat ismétél egy olyan ruhában, amelynek földig érő, több rétegű szoknyarészében szinte elesik, és amely a felső részen nem passzol. További jelentésréteget ad hozzá a női ruhába öltöztetett férfi test. Ellentmondásokkal teli, önmagából kifordult jelenség, sajátos kísértetszerű jelleggel. Nem tudjuk hova illeszteni, elhelyezhetetlen – annak ellenére, hogy az előadás végéről tekintve egy esetleges szerelmi narratíva is kialakítható lenne, melyben jelentést nyerhetne, magyarázatot kapnánk. Ennél azonban erősebb a figura keltette zavar, a kizökkenetés élménye.

Ez a fajta el nem helyezhetőség végig meghatározó. Egy száj elé helyezett maszk, mintha nem lehetne

természetes módon lélegezni, vagy a záró részben viselt „mátrix szemüvegek”, mintha óvni kellene a szemet, vagy éppen a látáshoz lennének szükségeseek. Az embernek az az érzése támad, hogy egy világ utáni, földön túli univerzumot lát, amelynek a szabályai nem ismertek, ahonnan a mi világunk idegennek tűnik, ahol az itteni szerepek tarthatatlanok, a mélyen működő erők mégis analógak. Szükség van egy világra, az összetartozásra, egyiknek a másikra. Azonban a találkozás furcsa esemény. Maurer és Frenák együttes jelenléte a zárójelenetben érdekes párost alkot. Egymás ellentétei, fekete és fehér jelmezeik az ellentartást, a különállóságot hangsúlyozzák, még ha együtt is mozognak. Nem érintkeznek, szigorúan egymás mellett maradnak. De közegük egy, ugyanazok a feltételek érvényesek mindkettejükre.

Frenák nem ad kidolgozott válaszokat, de jól irányzott pozíciókat mutat fel. Kevés eszközzel játszik, a színpad szinte üres, egyedül a kötélháló van ott állandó díszletként, ebben a minimalizmusban azonban tág értelmezési tartomány tárul fel. Hogy az „egy” végül valóban „egy”-e, kérdés marad. De talán befejezhetetlen, lezárhatatlan gondolatnak is kell maradnia – állandóan alakulásban lévőnek –, hiszen az *un* mellett meg kell(ene) jelennie az *une*-nek is (a francia határozatlan névelő nőnemű alakjának). Negatív megfogalmazásban talán így is ott van, az előadás erőteljes maszkulin jellege ellenére, talán épp azért, vagy mert egy a gender felőli megközelítés lehetősége is végig ott húzódik a háttérben. És akkor azt még nem is említettük, hogy a francia nyelvben az *un*-t és az *une*-t többes számba is lehet tenni.

Kintli Borbála

A fotók forrása: [MU Színház \(http://www.mu.hu/\)](http://www.mu.hu/)

Frenák Pál Társulat: Un, MU Színház

bemutató: 2016. október. 7.

koreográfia, koncepció: Frenák Pál

előadók: Frenák Pál, Maurer Milán

zene és videó: Gryllus Ábris – Farkas Miklós

alpinteknika, scenográfia: Zoltai György

fénytechnika: Marton János

This entry was posted on 2016. október 15. szombat at 16:00 and is filed under [csak a hálózati kiadásban](#), [Kintli Borbála](#), [kritika](#), [Színház](#). You can follow any responses to this entry through the [RSS 2.0](#) feed. You can [leave a response](#), or [trackback](#) from your own site.